

Индексът за равенството между половете за 2017 г. отчита напредъка и предизвикателствата за постигане на равенство между половете в целия Европейски съюз за периода 2005—2015 г. Като използва скала от 1 (пълно неравенство) до 100 (пълно равенство), индексът измерва различията между жените и мъжете в ключови области на рамката на политиката на ЕС (работа, пари, знание, време, правомощия и здраве). Индексът също така измерва насилието срещу жените и интерсекционалната неравнопоставеност. Това са периферни области, които представляват част от рамката на индекса за равенството между половете, но нямат отражение върху общия резултат. Интерсекционалната неравнопоставеност показва как полът се преплита с възрастта, образованието, устройството на семейството, държавата на раждане и уврежданията. Индексът за равенството между половете предоставя резултати за всяка област и подобласт за ЕС и неговите 28 държави членки ⁽¹⁾.

Напредък по отношение на равенството между половете в България за периода 2005—2015 г.

В индекса за равенството между половете за 2017 г. България постигна резултат **58,0 от 100**. Този резултат е по-нисък от средния в ЕС-28 и поставя България на 16-о място. Напредъкът по отношение на равенството между половете е по-бавен, отколкото в други държави членки, като резултатът на България се е повишил с 2,0 процентни пункта (п. п.). Продължават да съществуват предизвикателства във всички области, особено по отношение на знанието и времето.

Най-висок резултат България има в областта на **здравето**. Равенството между половете в тази област бележи слаб прогрес, но България остава на 27-о място в ЕС-28. Достъпът до медицински и стоматологични услуги значително се е подобрил.

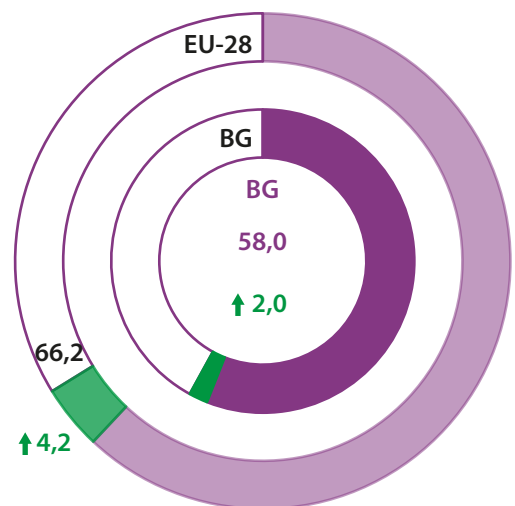
В областта на **работата** България отбелязва лек напредък, най-вече поради увеличеното участие на жените и мъжете в пазара на труда. От друга страна, неравномерната концентрация на жените и мъжете в определени области се е увеличила.

Най-големи са подобренията в областта на **парите** и **правомощията**. Равенството между половете се е подобрило по отношение на заплатите и доходите, но бедността и разпределението на богатството са станали по-неравномерни.

България отбелязва напредък в областта на правомощията и е получила седмия най-висок резултат в ЕС-28. Подобрението се дължи повече на равенството между половете в сферата на икономическите правомощия.

По отношение на равенството между половете в областта на **знанието** се наблюдава застой. В областите на обучението е налице по-голяма сегрегация между жените и мъжете. От друга страна, постиженията и участието в образованието леко са се подобрили за жените и мъжете.

Неравенството по отношение на пола в разпределението на **времето** при дейностите за полагане на грижи и социалните дейности се е увеличило. Това е областта, в която България има най-нисък резултат — най-ниският в ЕС-28.

↑↓ Промяна на резултата

⁽¹⁾ Индексът за равенството между половете за 2017 г. се основава на данни на Евростат (статистика в областта на образованието, проучване на работната сила в ЕС, европейско здравно интервю, статистика на ЕС за доходите и условията на живот и проучване на структурата на заплатите), на Eurofound (европейско проучване на качеството на живот и европейско проучване на условията на труд), Статистическата база данни на EIGE по пол (жените и мъжете в процеса на вземане на решения) и проучването на Агенцията за основните права относно насилието срещу жените. Референтната година е 2015 г. (2014 г. за данните за интерсекционалната неравнопоставеност). Възрастта на референтното население за индикаторите е над 15, над 16 или над 18 години в зависимост от източника.

Работа

В областта на работата увеличеното участие на жените и мъжете в заетостта и намаляването на неравнопоставеността между половете през трудовия живот са допринесли за лекото подобрение по отношение на равенството между половете.

Процентът на заетост (20—64 години) е 64 % за жените спрямо 70 % за мъжете. Общият процент на заетост е 67 %. България все още не е достигнала националната си цел по стратегията „Европа 2020“ (ЕС2020) процентът на заетите лица да надвишава 76 %.

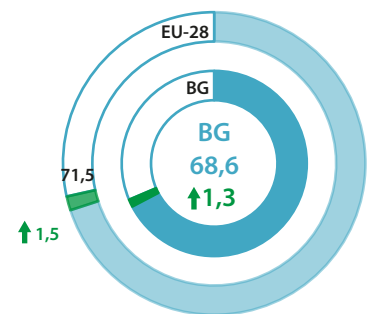
Когато се отчита броят на отработените часове, равнището на заетост в еквивалент на пълно работно време при жените е около 44 % в сравнение с 54 % при мъжете.

Сред двойките с деца този коефициент при жените е 68 % в сравнение със 76 % при мъжете. Във възрастовата група 25—49 години разликата между жените и мъжете при равнището на заетост в еквивалент на пълно работно време е само 2 %, като тази цифра е много по-ниска в сравнение с други държави членки. Равнището на заетост в еквивалент на пълно работно време се увеличава и неравнопоставеността между половете намалява с нарастването на равнището на образование.

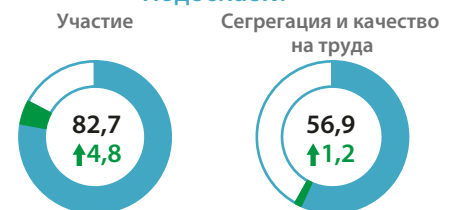
3 % от жените работят на непълно работно време в сравнение с 2 % от мъжете, като това са най-ниските стойности в ЕС-28. Като цяло жените работят 40 часа седмично в сравнение с 41 часа за мъжете. 5 % от жените спрямо 0,3 % от мъжете в трудоспособна възраст са или неактивни, или работят на непълно работно време поради отговорности, свързани с грижи.

Половата сегрегация на пазара на труда е реалност както за жените, така и за мъжете. Близо 20 % от жените, в сравнение с 4 % от мъжете, работят в сферата на образованието, човешкото здраве и сферата на социалните дейности (ENW). Три пъти повече мъже (28 %), отколкото жени (11 %), работят в областта на науката, технологиите, инженерството и математиката (STEM).

Област на работата

Подобласти

Пари

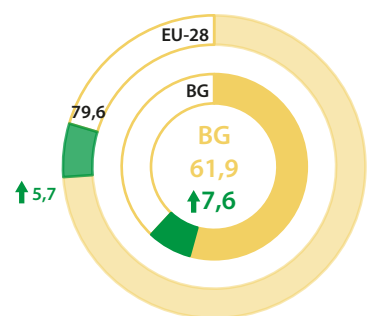
Положението в областта на парите се е подобрило. В равенството между половете има напредък по отношение на заплатите и доходите, но е налице регресия по отношение на бедността и разпределението на богатството.

Средните месечни доходи на жените и мъжете са се увеличили, но жените продължават да печелят по-малко от мъжете (14 % по-малко от мъжете на месец). Неравнопоставеността между половете се е увеличила. Неравнопоставеността между жените и мъжете е по-голяма сред родените в чужбина, ниско образованите лица, самотните хора, двойките с деца и хората на възраст между 25 и 49 години.

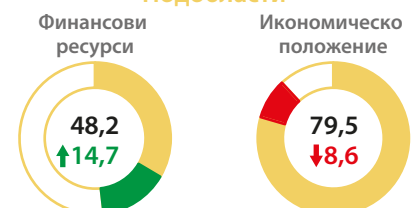
Броят на жените и мъжете, изложени на риск от бедност, се е увеличил. 23 % от жените и 19 % от мъжете са изложени на риск от бедност в сравнение с 18 % и съответно 16 % през 2005 г. Рискът от бедност е по-висок за възрастните хора, особено за по-възрастните жени. Рискът от бедност намалява с нарастването на равнището на образование.

Неравенствата в разпределението на доходите са се увеличили сред жените и сред мъжете. Разликата в заплащането на жените и мъжете е 15 % в ущърб на жените. През 2012 г. жените са имали по-ниски пенсии от мъжете, а неравнопоставеността между половете е била 35 %. И двете стойности са в съответствие със средната стойност за ЕС-28 (16 % и съответно 38 %).

Област на парите

Подобласти

Знание

Резултатът в областта на знанието е почти без промяна. Равенството между половете в достъпа до и участието в обучението се е подобрило слабо, докато неравномерната концентрация на жените и мъжете в някои области на обучението се е увеличила.

Броят на завършилите висше образование е нараснал, особено за жените. 26 % от жените имат висше образование в сравнение с 18 % от мъжете. Има повече жени, отколкото мъже с висше образование във всички възрастови групи, освен тези на възраст над 65 години. България все още не е изпълнила целта си по ЕС2020 36 % от хората на възраст между 30 и 34 години да завършат висше образование. Резултатът е 32 %.

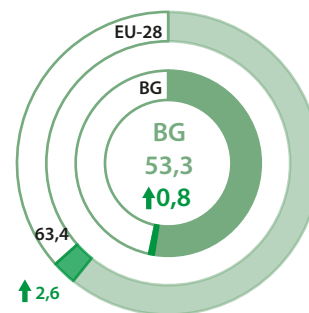
Сред самотните родители, двойките без деца и хората на възраст между 25 и 49 години неравнопоставеността между половете е по-висока, като жените превъзхождат мъжете по брой.

15 % от жените с увреждания и 11 % от мъжете с увреждания са завършили висше образование в сравнение с 27 % от жените без увреждания и 19 % от мъжете без увреждания.

Участието в ученето през целия живот леко се е понижило както при жените, така и при мъжете. То е по-ниско в България (9 % за двата пола), отколкото в редица други държави членки.

Половата сегрегация в областите на обучението остава предизвикателство, макар и в по-малка степен в сравнение с много други държави членки. Неравнопоставеността между половете при висшето образование в областта на образованието, здравеопазването, благосъстоянието, хуманитарните науки и изкуствата се е увеличила. 30 % от жените студенти, в сравнение със 17 % от мъжете студенти, са концентрирани в тези области, които традиционно се считат за „женски“.

Област на знанието

Подобласти

Време

В областта на времето резултатът е намалял.

Жените са по-склонни да отделят време за грижи за семейството си. Около 39 % от жените спрямо 26 % от мъжете отделят най-малко 1 час на ден за грижи и образователни дейности. Тази неравнопоставеност между половете е намаляла.

93 % от жените в двойка с деца се грижат за семейството си ежедневно в сравнение със 72 % от мъжете.

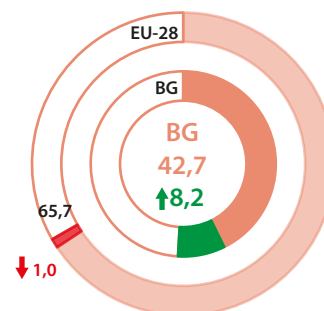
Жените се занимават по-често от мъжете в съотношение четири към едно с готвене и домакинска работа, като неравнопоставеността се е увеличила. 73 % от жените спрямо 13 % от мъжете се занимават с готвене и домакинска работа всеки ден в течение на поне 1 час.

Сред двойките с деца жените готвят много повече от мъжете (92 % срещу съответно 10 %). Тази неравнопоставеност между половете се среща често и при двойките без деца (83 % от жените спрямо 13 % от мъжете) и сред хората на възраст между 25 и 49 години (84 % спрямо 8 %).

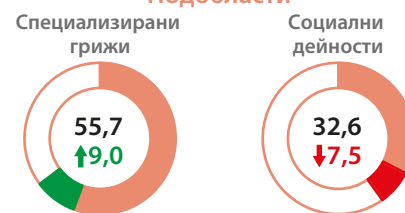
Неравенствата в разпределението на времето у дома се разпростират и върху социалните дейности. Мъжете са по-склонни от жените да участват в спортни, културни и развлекателни дейности, докато жените са малко по-ангажирани в доброволчески или благотворителни дейности.

България все още не е изпълнила нито една от двете „цели от Барселона“, според които най-малко 33 % от децата на възраст под три години и 90 % от децата между три години и училищна възраст трябва да посещават детско заведение. В България нивата на записване са 9 % и съответно 72 %.

Област на времето

Подобласти

Правомощия

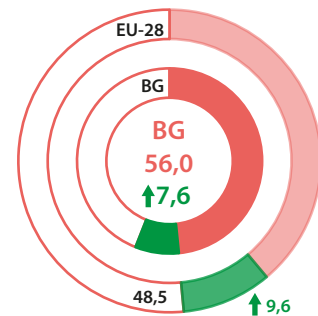
Резултатът в областта на правомощията се е увеличил благодарение на подобряването на равенството между половете в икономическата сфера.

Броят на жените в борда на централната банка се е удвоил от 17 % до 38 %. От друга страна, броят на жените в управителните съвети на дружества, регистрирани на фондовата борса, се запазва на равнище от около 18 %.

В подобластта на политическите правомощия ситуацията е стабилна. Има малко повече жени министри (31 %) в сравнение с 2005 г. (28 %). В парламента балансът между половете е намалял от 25 % на 21 %.

44 % от членовете на управителните съвети на организации, финансиращи научноизследователска дейност, и 63 % от членовете на управителните съвети на публични организации за радио- и телевизионно разпространение (най-голям дял в ЕС) са жени. И двете стойности са в рамките на равнопоставеността между половете. Едва 20 % от членовете на висшите органи за вземане на решения на националните олимпийски спортни организации обаче са жени. Тази цифра е по-висока от средните за ЕС 14 %.

Област на правомощията

Здраве

Напредъкът в областта на здравето се дължи най-вече на подобрения достъп до здравни услуги както за жените, така и за мъжете.

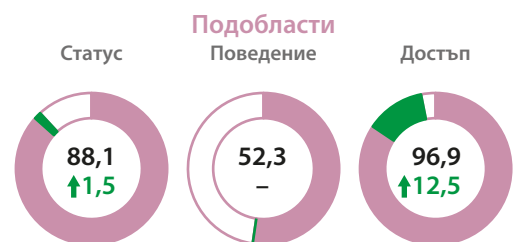
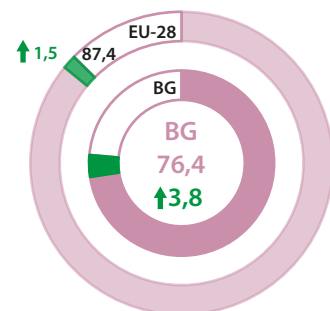
94 % от жените и мъжете са в състояние да удовлетворят медицинските и стоматологичните си нужди. Тази ситуация се е подобрила и равенството между половете се е увеличило.

Продължителността на живота се е увеличила както за жените, така и за мъжете. Жените живеят средно по 7 години повече от мъжете. Въпреки това броят на годините в добро здравословно състояние е намалял и за двата пола (7 години по-малко за жените и 5 години по-малко за мъжете).

62 % от мъжете и 70 % от жените оценяват здравето си като „добро“ или „много добро“. Тази неравнопоставеност между половете се увеличава с възрастта, като мъжете стават по-недоволни от здравето си. Нивото на удовлетвореност от здравето се увеличава с повишаване на нивото на образование на дадено лице. Неомъжените жени, възрастните хора и лицата с увреждания имат най-ниските нива на удовлетвореност от здравето.

53 % от мъжете пушат и/или пият прекомерно в сравнение с около 32 % от жените. Повече мъже (18 %), отколкото жени (9 %), водят здравословен начин на живот (физическа активност и/или консумация на плодове и зеленчуци).

Област на здравето

Насилие

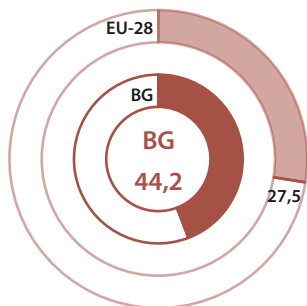
Насилието срещу жени е включено в индекса за равенството между половете като периферна област. Това означава, че резултатите в областта на насилието не се отразяват на крайната оценка на индекса за равенството между половете. От статистическа гледна точка в областта на насилието не се измерват разликите между жените и мъжете, както е при основните области. По-скоро се измерват и анализират преживяванията на жените във връзка с насилието. За разлика от други области общата цел не е да се намалят разликите между жените и мъжете по отношение на насилието, а то да се премахне напълно.

Високият резултат в индекса за равенството между половете означава, че дадена държава е близо до постигането на равноправно общество. В областта на насилието обаче колкото по-голямо е числото, толкова по-сериозно е явлението на насилие срещу жените в съответната държава. В скалата от 1 до 100 1 изобразява ситуация, в която липсва насилие, а 100 — ситуация, в която насилието срещу жени е изключително често срещано, много тежко и за него не се съобщава. Ето защо най-добре представящата се страна е тази с най-малък резултат.

Рамка за измерване на областта на насилието

Област на насилието

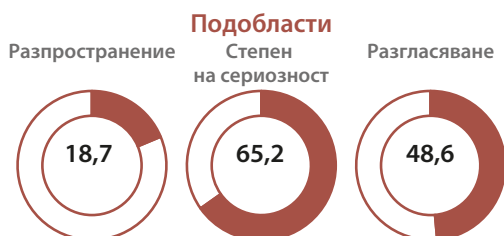
Резултатът на България в областта на насилието е 44,2, като тази цифра е много по-висока от средната стойност за ЕС.

28 % от жените в България са преживели физическо и/или сексуално насилие след 15-годишна възраст. Това е с 5 процентни пункта по-ниско от средната стойност за ЕС-28 (33 %).

48 % от жените, които са преживели физическо или сексуално насилие независимо от какъв извършител през последните 12 месеца, не са казали на никого. Това е най-високият процент в ЕС-28.

На обществено равнище насилието срещу жени струва на България приблизително 3,2 милиарда евро годишно поради пропуснати икономически резултати, използване на услуги и лични разходи ⁽²⁾.

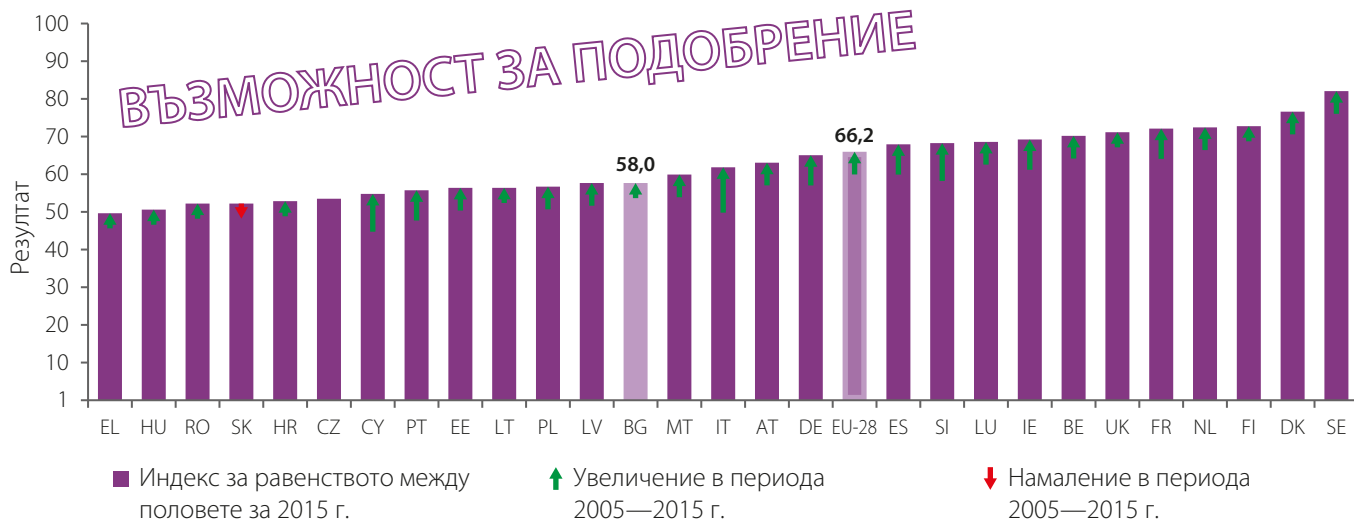
Областта на насилието се състои от три подобласти: **разпространение**, с което се измерва колко често се случва насилието срещу жени; **степен на сериозност**, с която се измерват последиците от насилието върху здравето; и **разгласяване**, с което се измерва съобщаването на случаи на насилие.

⁽²⁾ На равнище ЕС са оценени разходите за трите основни измерения: услуги, пропуснати икономически резултати и болка и страдание на жертвите. Прогнозите са екстраполирани към ЕС от проучване от Обединеното кралство въз основа на броя на населението. EIGE, *Оценка на разходите в Европейския съюз, свързани с насилие, основано на пола* (Estimating the costs of gender-based violence in the European Union), Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2014 г., стр. 142 (на разположение на адрес: <http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/MH0414745EN2.pdf>).

Единствени по рода си характеристики и предимства на индекса за равенството между половете за 2017 г.

Резултатите показват, че индексът на България за равенството между половете е под средната стойност за ЕС-28, като е налице възможност за подобрение. За да се постигне пълно равенство между половете, е необходим по-целенасочен и цялостен подход.

Индексът за равенството между половете:

- проследява напредъка в равенството между половете в целия ЕС и в течение на времето;
- съдейства на лицата, натоварени с вземането на решения, да преценят колко далеч са държавите членки от постигането на равенство между половете;
- показва различните резултати на европейските и националните политики за жените и мъжете;
- дава възможност за съдържателен анализ на свързаните с равенството между половете въпроси и възможност за сравнение между различни области на политиката;
- съдейства за разработването и прилагането на политики и законодателство в областта на равенството между половете;
- повишава осведомеността на лицата, натоварени с вземането на решения, и на широката общественост относно напредъка и предизвикателствата при осъществяване на политиките за равенство между половете;
- показва непълнотите в данните и призовава за хармонизирани и съпоставими данни, които да са разбити по пол и да са достъпни за всички държави членки.

Прочетете повече за индекса за равенството между половете за 2017 г.

- Бавен напредък по отношение на равенството между половете: информационен фиш (2017 г.)
- Основен доклад (2017 г.)
- Основни констатации (2017 г.)
- Интерсекционална неравнопоставеност (предстои)
- Рамка за измерване на насилието срещу жени (2017 г.)
- Методологически доклад (2017 г.)

Разгледайте индекса за равенството между половете и пълните данни за България на адрес: <http://eige.europa.eu/gender-equality-index>.

Европейски институт за равенство между половете

Европейският институт за равенство между половете (EIGE) е центърът на ЕС за знания в областта на равенството между половете. EIGE подпомага създателите на политики и всички заинтересовани институции в усилията им да превърнат равенството между жените и мъжете в реалност за всички европейци, като им предоставя специфични експертни знания и съпоставими и надеждни данни за равенството между половете в Европа.

© Европейски институт за равенство между половете, 2018 г.
Възпроизвеждането е разрешено при посочване на източника.

European Institute for Gender Equality
Gedimino pr. 16
LT-01103 Vilnius
LITHUANIA

Данни за връзка

<http://eige.europa.eu/>

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/user/eurogender

eige.sec@eige.europa.eu

Тел. +370 52157444